

Spoštovani gospod
Zoran Simonović, dr. med., spec.
NIJZ OBMOČNA ENOTA MARIBOR
Prvomajska ulica 1
2000 Maribor

Številka: 1810-1/2024-40(012)
Ljubljana, 31. 01. 2024

DRŽAVNI PROGRAM
PRESEJANJA IN ZGODNJEGA
ODKRIVANJA PREDRAKAVIH
SPREMEMB IN RAKA NA
DEBELEM ČREVESU IN DANKI

Zadeva: Letno poročilo o delovanju Programa Svit za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2023

SLOVENIJA:

Od 1. 1. do 31. 12. 2023 je bilo v program povabljenih 318.085 oseb in 316.746 osebam je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 206.721 oseb (65,26 %). Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 12.429 (6,01 %) oseb. V programu ni želelo sodelovati 414 oseb (0,13 %). Komplet testerjev za odvzem dveh vzorcev blata na prikrito krvavitev blata je bil poslan 193.713 osebam. Za analizo primerne vzorce je do 31. 12. 2023 vrnilo 184.023 (94,39 %) oseb. Med analiziranimi osebami je imelo 174.127 (94,62 %) oseb negativen izvid in 9.896 (5,38 %) oseb pozitiven izvid. Presejane je bilo 60,81 % povabljenih populacije. V letu 2023 je bilo izvedenih 9.941 kolonoskopij v 23 pooblaščenih kolonoskopskih centrih in dveh izpostavah.

Vabljenje ciljne populacije po mesecih prikazuje Tabela 1. Podrobnejša analiza odzivnosti po zdravstvenih regijah (glej Tabelo 2) je pokazala najvišjo odzivnost vabljenih v program v zdravstveni regiji Kranj (68,82 %), najnižjo pa v zdravstveni regiji Koper (61,88 %).

Tabela 1. Vabljenje oseb ciljne populacije v Program Svit v letu 2023.

Mesec vabljenja	Letnica rojstva												
	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Januar	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Februar	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Marec	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
April	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Maj	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Junij	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Julij	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Avgust	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
September	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Oktober	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
November	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
December	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973

Tabela 2. Odzivnost vabljenih v Program Svit na ravni Slovenije in po zdravstvenih regijah v letu 2023.

Zdravstvena regija	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
CELJE	65,39%	59,46%	71,03%
KOPER	61,88%	56,17%	67,34%
KRANJ	68,82%	63,60%	73,69%
LJUBLJANA	65,92%	60,03%	71,34%
MARIBOR	62,21%	56,23%	67,90%
MURSKA SOBOTA	63,68%	58,22%	68,77%
NOVA GORICA	67,32%	62,66%	71,92%
NOVO MESTO	67,07%	60,78%	73,14%
RAVNE NA KOROŠKEM	66,95%	61,65%	72,03%
SLOVENIJA	65,26%	59,51%	70,68%

Odkritih je bilo 211 primerov raka debelega črevesa in danke, 1.826 oseb je imelo napredovali adenom, kar predstavlja večje tveganje za nastanek raka. Tabela 3 prikazuje vrsto in delež odkrite patologije pri osebah z opravljeno prvo kolonoskopijo v letu 2023. Navedeni podatki so odraz preliminarnе analize na dan 10. 1. 2024.

Tabela 3. Vrsta in delež odkrite patologije pri osebah z opravljeno prvo kolonoskopijo v letu 2023.

Odkrita patologija	število	delež
Karcinom	211	2,22%
Suspektno za karcinom	31	0,33%
Nevroendokrini tumor	8	0,08%
Napredovali adenom	1.826	19,33%
Ne-napredovali adenom	3.664	38,78%
Sesilna serirana lezija	458	4,85%
Hiperplastični polip	410	4,34%
Druge ne-neoplastične najdbe	420	4,45%
Najdbe brez vzorcev za histologijo	1.603	16,97%
Histološki izvid ni vnesen	1	0,01%
Brez najdb	859	9,09%
Skupaj	9.491	100,00%

ZDRAVSTVENA REGIJA MARIBOR:

Od 1. 1. do 31. 12. 2023 je bilo v program povabljenih 51.399 oseb, od tega 25.193 moških in 26.206 žensk. 51.110 osebam, od tega 24.949 moškim in 26.161 ženskam, je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 31.793 (62,21 %) oseb, od tega 14.029 (56,23 %) moških in 17.764 (67,90 %) žensk. Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 1.589 (5,00 %) oseb, od tega 714 moških in 875 žensk. V programu ni želelo sodelovati 56 oseb (0,11 %), od tega 33 moških in 23 žensk. Od 28.557 vrnjenih kompletov vzorcev blata primernih za analizo je bilo 26.888 (94,16 %) testov negativnih in 1.669 (5,84 %) testov pozitivnih. Presejane je bilo 57,98 % povabljenе populacije. Odzivnost vabljenih po občinah prikazuje Tabela 4.

Tabela 4. Odzivnost vabljenih v zdravstveni regiji Maribor po občinah v letu 2023.

Občina	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
Oplotnica	70,42%	65,49%	74,92%
Starše	69,80%	64,16%	75,28%
Makole	69,23%	59,30%	80,39%
Lenart	67,81%	63,09%	72,32%
Kidričevo	67,33%	61,02%	73,71%
Destrnik	66,51%	64,22%	69,00%
Videm	66,13%	60,63%	72,66%
Selnica ob Dravi	65,94%	58,71%	73,41%
Gorišnica	65,76%	56,75%	74,42%
Rače-Fram	65,33%	59,97%	70,72%
Benedikt	65,18%	59,47%	70,83%
Sveta Trojica v Slovenskih goricah	65,09%	67,05%	63,41%
Hajdina	65,09%	57,89%	72,17%
Markovci	64,90%	60,59%	69,11%
Majšperk	64,59%	56,27%	72,42%
Slovenska Bistrica	64,44%	58,79%	69,69%
Ptuj	64,17%	57,94%	69,69%
Poljčane	63,42%	58,22%	68,70%
Ruše	63,27%	57,87%	68,62%
Miklavž na Dravskem polju	63,12%	57,25%	68,89%
Ormož	62,69%	58,52%	66,80%
Duplek	62,59%	56,45%	68,20%
Hoče-Slivnica	62,47%	56,90%	67,68%
Pesnica	62,26%	56,86%	67,39%
Sveti Tomaž	62,01%	55,90%	67,86%
Lovrenc na Pohorju	61,88%	57,14%	66,54%
Središče ob Dravi	61,88%	48,73%	74,69%
Dornava	61,81%	51,91%	72,48%
Sveta Ana	61,75%	57,93%	64,71%
Šentilj	61,30%	56,53%	65,63%
Žetale	59,80%	49,02%	70,59%
Maribor	59,42%	52,83%	65,53%
Cerkvenjak	59,18%	50,63%	67,95%
Juršinci	58,53%	54,82%	62,07%
Sveti Jurij v Slovenskih goricah	57,69%	52,73%	62,43%
Kungota	56,96%	49,63%	64,52%
Sveti Andraž v Slov. goricah	56,28%	51,35%	62,50%
Podlehnik	56,01%	50,84%	61,73%
Trnovska vas	55,90%	51,06%	60,40%
Cirkulane	54,17%	53,59%	54,86%
Zavrč	52,12%	49,18%	55,26%
MARIBOR	62,21%	56,23%	67,90%

V letu 2023 je 1.561 oseb s pozitivnim testom na prikrito krvavitev v blatu prvič opravilo kolonoskopijo. Odkritih je bilo 32 primerov raka debelega črevesa in danke, 288 oseb je imelo napredovali adenom, kar predstavlja večje tveganje za nastanek raka.

Odzivnost po občinah v obdobju od leta 2019 do 2023 prikazuje Tabela 5. Gibanje odzivnosti v zdravstveni regiji Maribor v primerjavi z gibanjem odzivnosti v Sloveniji prikazuje Graf 1.

Tabela 5. Odzivnost po občinah v obdobju od leta 2019 do 2023 v zdravstveni regiji Maribor.

Občina	2019	2020	2021	2022	2023
Benedikt	61,34%	58,61%	63,25%	58,91%	65,18%
Cerkvenjak	57,44%	60,42%	55,30%	53,87%	59,18%
Cirkulane	51,99%	48,70%	46,72%	43,78%	54,17%
Destrnik	64,97%	68,26%	62,03%	65,88%	66,51%
Dornava	68,15%	63,23%	64,16%	67,60%	61,81%
Duplek	62,36%	61,79%	60,05%	62,98%	62,59%
Gorišnica	63,91%	63,12%	64,58%	58,96%	65,76%
Hajdina	65,71%	61,66%	62,03%	63,70%	65,09%
Hoče - Slivnica	61,31%	61,77%	59,62%	61,38%	62,47%
Juršinci	55,28%	65,31%	54,25%	58,12%	58,53%
Kidričevo	68,55%	63,90%	65,38%	62,24%	67,33%
Kungota	58,95%	54,79%	55,87%	50,35%	56,96%
Lenart	64,55%	64,59%	62,39%	64,27%	67,81%
Lovrenc na Pohorju	59,73%	67,00%	60,54%	65,81%	61,88%
Majšperk	61,00%	61,46%	60,46%	60,69%	64,59%
Makole	59,75%	67,07%	59,88%	68,04%	69,23%
Maribor	60,81%	59,80%	58,66%	58,18%	59,42%
Markovci	72,02%	66,32%	66,78%	64,70%	64,90%
Miklavž na Dravskem polju	63,17%	64,41%	60,98%	61,89%	63,12%
Oplotnica	72,81%	69,23%	70,41%	68,41%	70,42%
Ormož	63,96%	63,52%	59,83%	61,97%	62,69%
Pesnica	66,00%	59,68%	59,60%	59,35%	62,26%
Podlehnik	60,55%	54,13%	54,79%	57,49%	56,01%
Poljčane	63,89%	70,74%	62,01%	64,84%	63,42%
Ptuj	66,53%	64,88%	63,03%	64,26%	64,17%
Rače - Fram	67,61%	67,00%	63,76%	65,63%	65,33%
Ruše	63,68%	59,32%	60,74%	60,44%	63,27%
Selnica ob Dravi	63,57%	69,08%	63,92%	68,57%	65,94%
Slovenska Bistrica	65,62%	63,78%	62,56%	61,19%	64,44%
Središče ob Dravi	59,81%	59,05%	59,29%	64,37%	61,88%
Starše	68,38%	68,28%	64,91%	64,59%	69,80%
Sveta Ana	62,62%	59,41%	59,33%	59,61%	61,75%
Sveta Trojica v Slovenskih goricah	62,39%	57,01%	58,91%	60,81%	65,09%

Sveti Andraž v Slovenskih goricah	54,12%	52,47%	53,01%	56,82%	56,28%
Sveti Jurij v Slovenskih goricah	53,05%	58,77%	52,27%	58,93%	57,69%
Sveti Tomaž	63,13%	60,66%	58,28%	66,47%	62,01%
Šentilj	60,32%	62,83%	59,94%	62,68%	61,30%
Trnovska vas	53,55%	65,80%	53,93%	60,59%	55,90%
Videm	63,61%	58,80%	61,50%	57,20%	66,13%
Zavrč	54,55%	54,19%	49,58%	56,97%	52,12%
Žetale	59,89%	55,45%	58,95%	53,85%	59,80%
Maribor	62,82%	61,89%	60,33%	60,66%	62,21%

Graf 1. Gibanje odzivnosti v zdravstveni regiji Maribor v primerjavi z gibanjem odzivnosti v Sloveniji.

Ob kakršnikoli objavi teh podatkov je potrebno navesti vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zgodnje odkrivanje raka.

Prenovili smo sistem Svitove podpore, ki nadomešča nekdanje Svitove kontaktne točke v ZVC, CKZ zdravstvenih domov. Seznam Svitove podpore je na voljo na <https://www.program-svit.si/#tocke>, kjer so navedeni kontakti in obseg dosegljivosti (minimalno 20 ur tedensko) za vsako lokacijo posebej.

Ker je učinkovito komuniciranje Programa Svit mozaik vseh komunikacijskih aktivnosti, je izjemno pomembno, da ključno sporočilo programa – da je sodelovanje v Programu Svit modra odločitev – pride do prebivalstva, lokalnih skupnosti in nevladnih organizacij. Pri tem ima ključno vlogo tudi komuniciranje vaše območne enote.

Prosimo vas, da si s svojimi strokovnimi sodelavci tudi v prihodnje intenzivno prizadevate za promocijo Programa Svit, s posebnim poudarkom na občinah, kjer je odzivnost v program nizka. Analiza podatkov

o odzivnosti v letu 2023 je v primerjavi z odzivnostjo v letu 2022 pokazala upad odzivnosti v 15 občinah. Posebej bi radi opozorili na nizko odzivnost pri moških, saj so v regiji štiri občine (Kungota, Središče ob Dravi, Zavrč, Žetale) z odzivnostjo nižjo od 50 %.

Posebno pozornost velja posvetiti prepoznavanju razlogov, ki so do upada v odzivnosti pripeljali. Hkrati spodbujamo nadaljevanje sodelovanja z nevladnimi organizacijami, lokalnimi skupnostmi ter zdravstvenimi delavci osnovnega zdravstvenega varstva, saj si želimo, da bi s skupnimi aktivnostmi tudi v prihodnje stremeli k izboljšanju aktivnosti v vaši regiji. Prosimo vas, da jih seznanite z odzivnostjo in potekom Programa Svit v vaši regiji.

Prav tako so ključni dobri odnosi z lokalnimi mediji, ki jih predvsem v času večjih nacionalnih medijskih kampanj (v mesecih marcu in novembru) prosite za lokalno podporo in morebitno brezplačno oglaševanje Programa Svit, čez vse leto pa jih kontinuirano obveščajte o poteku programa in morebitnih spremembah ali posebnostih.

Vsa podrobnejša pojasnila o organiziranju Svitovih dogodkov za splošno javnost (tudi s pomočjo modela debelega črevesa) dobite pri strokovnih sodelavkah za komuniciranje Doroteji Muhič in Jeleni Vuković (programsvit@nijz.si). Tiskana gradiva (zloženke, informativne knjižice, knjižne kazalke, informativne kartice in plakate različnih dimenzij) in drug material za promocijo Programa Svit naročite preko programsvit@nijz.si.

Zahvaljujemo se za vaš trud pri iskanju novih priložnosti za komuniciranje Programa Svit. Prepričani smo, da bodo naša skupna prizadevanja omogočila zastavljen cilj, in sicer, da bo odzivnost v program še višja.

S spoštovanjem,

dr. Dominika Novak Mlakar, dr. med., spec.
Vodja Programa Svit

Pripravil:
Gregor Mežek, dipl. jav. upr. (UN)

Priloga 1: Letno poročilo o delovanju Programa Svit za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2023.

V vednost:
- Christos Oikonomidis
- Milan Stojanović
- Marija Hanželj
- Metka Petek Uhan
- Suzana Kert

Način pošiljanja: elektronsko